

*Рейпольська Ольга Дмитрівна,
м. Київ*

МОЖЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЗДО

Соціально-економічні та технологічні зміни в Україні передбачають активний пошук нових шляхів підвищення ефективності забезпечення якості освіти дітей дошкільного віку, а зростання темпів розвитку й застосування цифрових технологій актуалізує необхідність підвищення якості підготовки вихователів до їхнього використання в освітньому та вихованому процесах. Завдяки широкому впровадженню інформаційних технологій вдасться забезпечити перехід на новий рівень аналізу, оцінки, контролю за якістю діяльності як дітей, так і педагогів, методистів та керівників закладів дошкільної освіти.

Використання інформаційних технологій в освітньому процесі закладу дошкільної освіти є лише частиною інформаційного середовища ЗДО. Інформатизація закладу дошкільної освіти передбачає використання ІТ в адміністративній, фінансово- господарській, педагогічній та методичній діяльності. Вона охоплює усіх учасників освітнього процесу: вихованців, батьків (або осіб, що їх замінюють), педагогічних та адміністративних працівників.

Використання інформаційних технологій в адміністративній, фінансово-господарській та методичній діяльності дозволяє ефективно керувати ресурсами, контингентом, освітнім процесом, забезпечувати комунікацію і передбачає наявність електронних баз даних, архівів, електронної адреси і сайту закладу дошкільної освіти.

У Концепції виховання дітей та молоді в цифровому просторі, зазначено, що цифровий простір закладу освіти створює великі можливості для різнобічного розвитку дітей [1, с.33]. Наголосимо, що для успішного

створення єдиного цифровий простір (інформаційного середовища) ЗДО слід забезпечити такі умови: оснастити комп'ютерами всі блоки інформаційного простору; забезпечити мотивацію використання інформаційних систем у кожного з виконавців на своїй ділянці; забезпечити підвищення кваліфікації в галузі інформаційних технологій всіх співробітників; розподілити весь обсяг інформації за виконавцями; організувати локальну мережу закладу; обладнати мультимедійний кабінет; забезпечити вільний доступ до мережі Інтернет; організувати обмін досвідом у самому ЗДО.

Наведу класичний приклад обладнання ЗДО засобами інформатизації: кабінети завідувача (директора) та заступника з АГЧ: комп'ютер, принтер, ксерокс, доступ до Інтернет, локальна мережа закладу; кабінет вихователя-методиста: комп'ютер, принтер, ксерокс, сканер, цифровий фотоапарат, доступ до Інтернет, локальна мережа закладу.

Проаналізуємо особливості використання інформаційних технологій в освітньому процесі під час роботи з дітьми дошкільного віку. У сучасному світі комп'ютер є своєрідним «інтелектуальним знаряддям», що дає людині можливість вийти на новий інформаційний рівень. Його можна розглядати і як сучасний засіб діяльності старшого дошкільника. Дитина, яка оволоділа елементами комп'ютерної технології, здатна краще розмірковувати, розв'язувати задачі у внутрішньому плані, почуватися компетентною.

У дітей старшого дошкільного віку важливо формувати елементарні уявлення про комп'ютер як сучасний технічний засіб, що *розширює* інформаційні обрії, *допомагає* орієнтуватись у світі в умовах високої технізації життя; *створює* передумови для розвитку теоретичного мислення, елементарної рефлексії (усвідомлення) способів дій; *ознайомлює* із особливостями комп'ютера, зі способами керування ним за допомогою клавіатури, миші; *виховує* здатність розмірковувати, варіювати, використовувати попередній досвід; *вчить* дотримуватися правил безпечної поведінки під час роботи з комп'ютером.

Формування у дітей елементів комп'ютерної грамотності доцільно здійснювати у таких формах роботи: *бесіди* про комп'ютер та його значення в житті сучасної людини, про сучасні інформаційні технології, будову та основні складники комп'ютера; *практичні ігри та заняття*, спрямовані на засвоєння дошкільником елементарних прийомів роботи за комп'ютером, розвиток здібностей, розширення та поглиблення уявлень про навколишній світ за допомогою спеціальних комп'ютерних програм.

Для практичних занять слід використовувати навчально-розвивальні та ігрові комп'ютерні програми, спеціально розроблені для дошкільнят, зміст та оформлення яких відповідає віковим та психофізіологічним особливостям дітей. Інше програмне забезпечення не використовується. Організуючи роботу старшого дошкільника за комп'ютером, педагог має дотримуватися санітарно-гігієнічних вимог, визначених нормативними документами. Тривалість заняття – не більше 15 хв. Недоцільним та неефективним є одночасне використання одного комп'ютеру двома або більше дітьми. Особлива увага приділяється дотриманню старшими дошкільниками правил техніки безпеки. Для цього складається простий перелік правил користування комп'ютером, обов'язковий для всіх, і з використанням казкових персонажів обігрується кожне з них та всі разом.

Плануючи ігри та заняття за комп'ютером, варто зважати на *багатофункціональність* комп'ютерних програм. Вони допомагають дитині здійснювати режисерську гру, стимулюють креативні здібності, гнучкість мислення, навчають грамоти, конструювання, математики, іноземної мови тощо. За допомогою навчально-розвивальних програм старший дошкільник зможе збагатити свої уявлення про навколишній світ, власне «Я». Ігри та заняття з використанням комп'ютерних технологій проводяться відповідно до загального плану освітньої роботи з дітьми в ЗДО.

Використання мультимедійного проектора та смарт дошки передбачає групову форму роботи з дітьми та значно знижує ризик виникнення різних видів втоми. Тривалість занять може бути збільшена удвічі-тричі

порівняно з роботою за персональними комп'ютерами. Такий вид організації занять близький до традиційного.

Смарт дошка виконує всі ті самі функції, що й проектор з екраном, проте до них додаються специфічні можливості програмного забезпечення, що поставляється в комплекті з пристроєм. Це може бути: *«розумне перо»* – перетворює об'єкти, намальовані від руки, на фігури правильної форми; *шторка* – дозволяє приховати частину екрана; *функція «фотоекрана»* – дозволяє зробити знімок всього екрана або виділеної частини при перегляді відео, роботі в Інтернеті; *функція розпізнавання тексту* – дозволяє перетворити слова, написані від руки, на друковані символи; колекції зображень; секундомір; можливість *переміщувати об'єкти* в просторі інтерактивної дошки; можливість *додавати аотації* поверх будь-яких програм, документів, відео.

Вихователю важливо пам'ятати, що при організації роботи з дошкою слід стежити, щоб промінь проектора не світив у очі дітям: це може викликати опік сітківки. Рекомендується розташовувати проектор на стелі. Дошка має бути закріплена так, щоб діти могли дістати до її верхньої частини.

Одним з найперспективніших напрямів під час роботи з інтерактивним обладнанням є використання прикладних програмних засобів (ППЗ), які забезпечені інтерактивними елементами управління (навігації). У цьому разі реалізується можливість переміщення об'єктів у просторі інтерактивної дошки за допомогою стилуса.

Прикладні програмні засоби – це комп'ютерні програми, призначені для використання в навчальному процесі. Використання ППЗ дозволяє розв'язати такі завдання: забезпечення зворотного зв'язку з дітьми та індивідуалізації навчання; поліпшення якості наочності; додаткове інформування; моделювання досліджуваних процесів або явищ; організація колективної та групової роботи; підвищення мотивації навчання; стимулювання ініціативності дітей; розвиток у дітей творчого мислення.

Залежно від розв'язуваних завдань і способу взаємодії ППЗ із користувачем, їх можна поділити на такі *типи*: демонстраційні засоби; інформаційні джерела; моделювальні засоби; інструментальні засоби; навчальні програми; тренажери; контролюючі засоби; розвивальні ігри; електронні підручники; електронні навчальні посібники; навчально-ігрові засоби.

Для проведення занять із дітьми широко застосовуються навчальні програми, розвивальні ігри та навчально-ігрові засоби для підготовки вихователів до занять із використанням ілюстративних та роздаткових матеріалів – демонстраційні засоби, інформаційні джерела та електронні навчальні посібники тощо.

Схарактеризуємо можливості використання ІКТ у роботі вихователя з батьками. Залучення батьків до участі в освітньому процесі в ЗДО сприяє створенню сприятливого клімату в сім'ї, психологічного та емоційного комфорту у дитини в ЗДО та за його межами. Завдяки підвищенню педагогічної та психологічної культури батьків через проведення батьківських зборів, спільну діяльність, використання ІКТ робота буде успішнішою. Задля того, щоб ЗДО став джерелом інформації про дитину, розвиток дитячо-батьківських взаємин, нові форми спільної пізнавальної та комунікативної діяльності у тріаді «дитина – батьки – педагог», пропонуємо обладнати в ЗДО сімейну медіатеку (інформаційну платформу) на сайті закладу.

Молодим батькам буде цікавіше та простіше ознайомитися з актуальними питаннями щодо виховання дітей, використовуючи медіапосібники, а також освітні портали і сайти в Інтернеті. Завдання вихователів та методистів – створення таких мультимедійних посібників, ознайомлення батьків з адресами порталів.

Не менш ефективна форма роботи – сайт ЗДО, який може бути доступним для різних груп користувачів засобів Інтернет-технологій. Цей інформаційний ресурс призначений для надання дітям, їхнім батькам,

педагогам різноманітної інформації про історію закладу, педагогічний колектив, останні події, що відбулися. Тут можна дізнатися про результати інноваційної діяльності закладу, зміцнення його матеріально-технічної бази. Окрім цього, він може стати для батьків джерелом інформації навчального, методичного або виховного характеру. На сайті батьки можуть відстежувати освітній процес власних дітей, отримувати інформацію про проблеми, що виникають у навчанні, і поради, спрямовані на їх вирішення у взаємодії з педагогом.

Використання ІКТ у роботі вихователя-методиста дозволяє: якісно оформлювати ділову документацію; здійснювати контрольну-аналітичну діяльність (підготовка схем аналізу), обробку даних (результативність у вигляді графіків, діаграм, атестація педагогів, рівень знань дітей з різних розділів програми тощо); доступ до роботи в мережі Інтернет з питання самоосвіти та накопичення інформаційного матеріалу; оформлювати атестаційні матеріали; створювати презентації до семінарів, методичних об'єднань, конференцій, педагогічних рад, консультацій для вихователів; використовувати мультимедійний супровід у роботі з дітьми на заняттях, проведенні свят та розваг, режимних процесів або проведенні консультацій, батьківських зборів, Днів відкритих дверей тощо; оформлювати картотеки періодичних видань, облік методичної та художньої літератури; обмін досвідом роботи з іншими педагогічними колективами.

Таким чином, успішна професійна діяльність сучасного педагога неможлива без здатності швидко орієнтуватися у значному інформаційному потоці, без активного використання ІКТ-технологій. Професійне документоведення має бути оптимізованим із метою вивільнення часу для ефективної організації педагогічної праці [2, с.32]. Комп'ютерна грамотність педагогів є умовою їх швидкої орієнтації в інформаційному просторі, участі у вітчизняному та міжнародному професійному співробітництві, успішного навчання упродовж життя.

Список використаних джерел:

1. Концепція виховання дітей та молоді в цифровому просторі / Національна академія педагогічних наук України. 2021. – 52 с. Реім доступу: <https://naps.gov.ua/ua/press/releases/2384/>
2. Концепція освіти дітей раннього та дошкільного віку / Національна академія педагогічних наук України. – Київ: ФОП Ференець В.Б., 2020. – 44 с. Реім доступу: http://tvogovt.zp.ua/sites/default/files/konceptsiya_osvity_ditey_rannogo_ta_doshkilnogo_viku_vid_09_07_2020.pdf